غەزەل...دەنگێکی نوێ لەهونەری گۆرانی و مۆزیکی کوردیدا ... نەجم محەمەد

کیژە بەهرەمەندی بەشداربووی بەرنامەی کورد ئایدل بەڕای من دەنگێکی نوێ یە لە هونەری گۆرانی ومۆزیکای کوردیدا دیارە توانای و ئاست و خۆشی دەنگی ئەم خاتوونە لەووتنەوەی یەکێك لە گۆرانیەکانی هونەرمەند کاك (عەزیزی شارۆخی)ەوە بەناوی (کیژە کوردی) دەرکەوت وزیاتر ناسراو ئەم گۆرانیە زیاتر بردیە ناو خەڵکیەوە وبەجۆرێك ئەم گۆرانیە بەدەنگی غەزەل دەنگی دایەوە ئەگەر چی چەندین ساڵە پێشتر هونەرمەند کاك عەزیزی شلرۆخی ئەم گۆرانیەی گوتووە بڵاو کردۆتەوە .

لێرەوە دەمەوێت کەمێك قسەلەسەر ئەم خاتوونە دەنگ خۆشە بکەم و هەندێ ڕاوسەرنج و پێشنیاریش بخەمە ڕوو لەپێناو زیاتر بەرەوپێش چوون و سەرکەوتنی ئەم خاتوونەدا لە کاروانی هونەرو مۆزیکای کوردیدا من پێم وایە ئەم خاتوونە دەنگێکی تازەو تایبەتە پێویستی بەپەروەردەکردن و ڕێنمایکردن هەیەئەم خاتوونە تۆنی دەنگی بۆ هەموو گۆرانیەك نابێ و ناشێ بەداخەوە لەبەرنامەی کورد ئایدل دا دەبینم بەسەبکی جۆراو جۆرو تۆنی جۆراو جۆر گۆرانی بۆدادەنێن وگۆرانی دەڵێت ویاری بەدەنگی دەکات دەنگی تاقی دەکاتەوەجانازانم خۆی ئەو گۆرانیانەهەڵدەبژێرێت یان تیپەمۆزیکیەکەی بەرنامەکەیە من پێم وایە ئەگەر تیپەکەبێت غەدر لەم دەنگە دەکات وتواناییەکان و خۆشیەکان و ئیحساس وجوانیەکانی دەنگی کاڵ و کەم ڕەنگ دەکاتەوەئەگەر هەڵبژاردەی خۆشی بێت دیسان من پێم وایە خۆشی هەمان غەدر لەدەنگی خۆی دەکات هەروەها بەداخەوە دەبینم لیژنەی هەڵسەنگاندنی بەرنامەکەش زۆر جار موجامەلەی ئافرینی ئەم خاتوونەدەکەن کەیاری بەدەنگی دەکات وبە شێوازو لەهجەی جیاجیاگۆرانی دەڵێت من پێم وایە ئەم لیژنەیەش دیسان غەدر لەم دەنگە دەکەن.

بەڵێ ئەم خاتوونە دەتوانێ شێوازی جیاواز جیاواز لەگۆرانی کوردی بڵێت ئەو توانایەی هەیە بەڵام توانای شتێکەو تابع وتۆنی دەنگ شتێکی ترەدەنگی ئەم خاتوونە دەنگێکە بۆگۆرانی شادو خۆرا نابێت چونکە کاتێك گۆرانی خۆرا وشاد دەڵێت خۆشی و جوانی و ئیحساس وتام

وبەرامەی دەنگی بزردەبێت خۆرای ڕیتمەکە شیرینی دەنگەکەی هەڵدەمژێت و وونی دەکات هەروەها دەنگی(بۆگۆرانی هەورامی و کرمانجی)نابێت دەنگی بۆ گۆرانیەکانی مامۆستا (خالقی و کامگارەکان) نابێت وناگونجێت ئەو دەنگێکی ڕۆژهەڵاتی جوانی ناوچەی (سەردەشت …موکوریانە) تیشکە دەنگێکەلەرشێژهەڵاتەوەهەڵهاتووە دەنگی ئەو بۆگۆرانی ئارام وسلێو ونیمچەخۆراگونجاو لەبارە دەنگی ئەو بۆگۆرانیەکانی هونەرمەندان (عەزیزی شارۆخ ومحمد دانش و میکایل و ماملێ و جەمال موفتی)زۆر لەبارو گونجاوە هەروەها ئەم دەنگە دەنگێکی جوانی ژنانەیە بۆ ووتنەوەی گۆرانیەکانی (فەتانەی وەلیدی و مەرزیەی فەریقی و شەهێن تالەبانی و لەیلای فەریقی)زۆر گونجاوە هەروەها لەووتنی گۆرانی دوێتدا دەنگی بۆگۆرانیەدوێتەکانی هونەرمەندی نەمر(عەباسی کەمەندی و شەهێن تالەبانی) گونجاوەولەبارە .

بۆیە لێرەوە پێشنیاردەکەم بۆ ئەم خاتوونە وئەوتیپە مۆزیکیەی بەرنامەی کورد ئایدڵ کەهەڵبژاردنی گۆرانیەکان بۆغەزەل لەهونەری ئەو هونەرمەندانەی ناوم هێنان هەڵبژێرن من پێم وایە یاریکردن بەدەنگی گۆرانیبێژ لەلایەن ژەنیارو و خودی گۆرانیبێژەکانیشەوە بۆتە دیاردەیەك نەك لەوبەرنامەدا بەڵکو لەهونەری گۆرانی و مۆزیکای کوردیشدا بەگشتی من ئەم دیاردەیە بەدیاردەیەکی هەڵە و ناتەندروست دەزانم وزۆرجار نەژەنیارەکە ونەگۆرانیبێژەکە سەرکەوتوونابن تیایدا مافی خۆی نادەن بەگۆرانی وئاوازەکەبۆیە ناسینی دەنگ و توانای دەنگ و هەڵبژاردنی گۆرانی زۆر گرنگە هەرئەو ەبەتەنیاگرنگ نیە کەتۆ بەشێوازو لەهجەجیاجیاکانی زمانی کوردی بتوانی گۆرانی بڵێت کەلەڕووی فۆنەتیك و زمانەوانیشەوە دەکەوێتە هەڵەی گەورە گەورەوە نابێت لەوڕوەوە بەهەستێکی تەسکی نەتەوایەتی یەوە بیربکرێتەوە و گۆرانی بوترێت چونکە هونەری گۆرانی مۆزیکا بۆخۆی بەیانکردنی ئیحساسی مرۆڤانەیەو هونەری گۆرانی ومۆزیکاش زمانێکی جیهانی یەوهەموو زمانەکانی میللەتەجیاجیاکانی دونیا پێکەوە تیایدابەشدارن ڕۆڵیان هەیە لەگەشەکردن وداهێنان وبەرەو پێش بردنیدا لەو بارەیەوە نووسەری بەناوبانگی ڕووسی (ڕەسوڵ هەمزەتۆف) زۆر جوان دەڵێ :-زمانێك دوژمنی زمانێکی ترنیەو گۆرانیش گۆرانی لەناو نابات)بۆیە زۆر گرنگ وپێویستە کەئێمە لەڕووی مرۆیی وئیحساس و نێونەتەوەییەوە بڕوانینە هونەری گۆرانی ومۆزیکا .

من پێم وایە دەنگی غەزەل دەنگێکی نوێ ی کوردیە وهونەری کوردی پێویستی پێیەتی ئەگەرچی یەکەمی بەرنامەکەبێت یان یەکەمی

بەرنامەكەنەبێت دەنگێككی نوێ ی جوانی ژنانەیە وهونەری كوردی پێویستی پێیەتی ئەم دەنگە هێشتا لەهەنگاوەكانی سەرەتادایە و كاروانێكی دوورو درێژی لەپێشە بۆیە دەبێت ئەم دەنگە پەلە نەكات ووریابێت لەهەڵبژاردنی گۆرانی كەلەگەڵ تۆن و دەنگی خۆیدا بێتەوەنابێت فریووی مجامەلەكان بخوات دەبێت ووریابێت لە هەڵبژاردنی گۆرانیە دوێتەكاندا نەكەوێتە ژێر كاریگەری و خواست وداواكاری ودەنگی گۆرانیبێژی بەرامبەر بەجۆرێك گەر گۆرانیەكە لەگەڵ دەنگیدا نەهاتەوە ڕاشكاوانە ڕای خۆی بڵێت و ئەو گۆرانیە نەڵێت وپێشنیاردەكەم دوای تەواوبوون وكۆتای هاتنی بەبەرنامەیكوردئایدڵ ئیتروازلەلاسایكردنەوە بهێنێت هەوڵ بدات ئیترخاوەنی ڕێچكەی خۆی بێتوسەبكی خۆیبدۆزێتەوە ولەئایندەدا توانا دەنگیەكەی لەلاسایكردنەوەدا بەخەسارسەرف نەكات وخاوەنی گۆرانی تایبەت بەخۆی بێت چونكەلاسایكردنەوە بەهرەیەكی هونەریە نەك داهێنانێكی هونەری من پێم وایە گۆرانی بۆخۆی ژەنینی ئیحساسە بەمانایەكی تر ئیحساس ژەنینە بۆیە هەرگۆرانیەك بەئیحساسەوە نەوترێت سەركەوتوونابێت ئەگەر ئەوگۆرانیە گۆرانی گەورەترین هونەرمەندیش بێت بۆیە پێشنیاردەكەم بۆئەم خاتوونە كەخ□ی بێت ودەنگی خۆی وون نەكات بەئیحساسی خۆیەوە گۆرانی بڵێت وهەوڵ بدات بەئیحساسێكی ژنانەوە گۆرانی بڵێت نەك ئیحساسێكی پیاوانەبۆنموونە لەگۆرانیەكانیدا وەك ژنێك موخاتەبەی پیاو بكات نەك وەك پیاوێك موخاتەبەی ژن بكات بەداخەوە ئەمە هەڵەیەكە كەزۆربەی هەرەزۆری گۆرانیبێژە ژنەكانی كورد بەردەوام دووبارەی دەكەنەوە وەك پیاوگۆرانی دەڵێن نەك وەك مرۆڤێكی ژن.